

pražský
studentský
summit

BACKGROUND REPORT

Union busting

Martin Čermák
martin.cermak@amo.cz

AMO.CZ

Obsah

1	Jak číst background	3
2	Úvod	3
3	Odborové organizace	3
	3. 1 Funkce odborů	4
4	Současné problémy a výzvy odborů	4
5	Union busting	5
	5. 1 Legální UB a jeho praktiky	5
	5. 2 Nelegální UB a jeho praktiky	5
	5. 3 Žluté odbory	5
	5. 4 UB jako oblast podnikání	6
6	Boj proti union bustingu	6
7	Role mezinárodního společenství v problematice práv pracujících	6
	7. 1 Role ILO	7
	7. 2 Vybrané relevantní úmluvy ILO	7
8	Organizace a kooperace odborů	8
	8. 1 ACTRAV	8
	8. 2 ITUC	8
9	Přístupy jednotlivých států a specifika jejich legislativ	8
10	Možná řešení problematiky	9
11	Shrnutí	9

1 Jak číst background

Background, který právě držíte v ruce, vznikl jako materiál sloužící k seznámení se s problematikou union bustingu, o němž se bude jednat při simulovaném jednání Mezinárodní organizace práce (ILO) na Pražském studentském summitu. Dokument by měl delegátům a delegátkám sloužit k získání základních informací o dané problematice a zároveň k sepsání stanovisek jejich států. I vzhledem k rozsáhlosti tématu však není

práce všeobsahující a čtenáři je tedy doporučeno si prostudovat rozšiřující zdroje či dohledat si zdroje vlastní. Doporučujeme také důsledně se zamyslet nad otázkami obsaženými v kapitole Otázky pro jednání, které vznikly pro nasměrování delegátů při jednání, psaní rezoluce či jejich stanovisek.

2 Úvod

V posledních letech sledujeme nárůst nespokojenosti pracujících v řadě korporací.¹ Tento fenomén s sebou mimo jiné přináší i vlnu zakládání nových odborových organizací.² Pracující, sdruženi do těchto organizací, se snaží zlepšit své pracovní i obecně životní podmínky. Jejich snaha, pramenící z řady vnějších i vnitřních faktorů, je ale kontrována ze strany zaměstnavatelů pomocí praktik souhrnně označovaných jako union busting (do češtiny volně přeloženo jako rozbíjení odborů). Jedná se o praktiky užívané k potírání zakládání a činnosti odborových organizací. V některých státech je určitým skupinám pracovníků (například státním zaměstnancům, námořníkům, pracovníkům ve vývozních zpracovatelských zónách) upíráno právo sdružovat se v zaměstnaneckých organizacích.³ Mnohé společnosti i vlády některých států propouštějí pracovníky, kriminalizují odborové aktivisty a jako náhradu za ně najímají přistěhovalce

„Společnosti i vlády některých států propouštějí pracovníky, kriminalizují odborové aktivisty a jako náhradu za ně najímají přistěhovalce a děti.“

a děti.⁴ Odborové organizace jsou nezákonné postihovány nebo je do nich jinak zasahováno. V extrémních případech jsou odboráři ze zaměstnání vyhazováni či jsou zatýkáni nebo zabíjeni.⁵

„Odbory neboli odborové organizace jsou skupiny pracujících, jejichž hlavním posláním je ochraňvat své členy a prosazovat jejich zájmy a práva na praco-

3 Odborové organizace

Odbory jsou nezávislé organizace pracujících zakládané za účelem prosazování a hájení zájmů zaměstnanců a zaměstnankyň. Jako takové hrají klíčovou roli ve snaze dosáhnout lepšího odměnování a pracovních podmínek. Odbory neboli odborové organizace jsou skupiny pracujících, jejichž hlavním posláním je ochraňovat své členy a prosazovat jejich zájmy a práva na pracovišti.⁶ V ideálním případě jsou nezávislé na zaměstnavateli, často vznikají jako reakce na jeho chování či kroky. Odbory mohou mít v některých zemích formální družbu s určitou politickou stranou.⁷ Členství v odborech, stejně jako jejich hustota a vyjednávací síla, mají velký dopad na

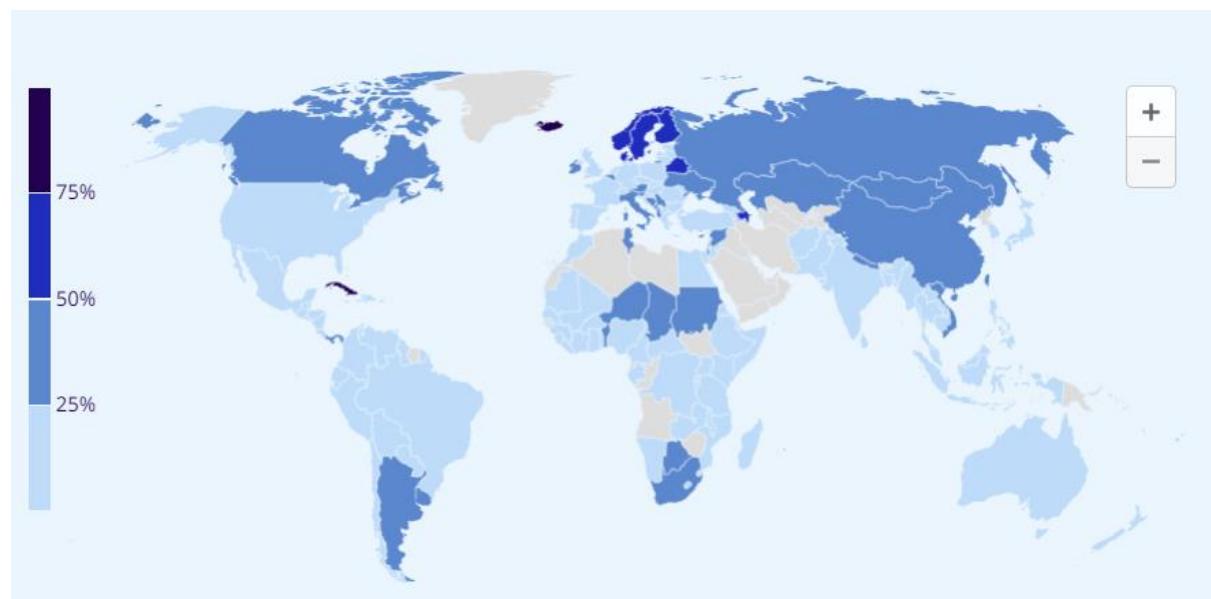
podmínky zaměstnanců.⁸ Odbory se také mohou dělit do několika kategorií, například dle svých cílů či ideologie, která se do jejich působení promítá. Většinou jsou ale děleny na tři úrovně dle obsáhlosti svých struktur: místní odbory, národní odbory a federace.⁹

Míra angažovanosti v odborech je procentuální podíl zaměstnanců, kteří jsou členy odborů. Statistika členství vylučuje ty členy, kteří nejsou v placeném zaměstnání (OSVČ, nezaměstnaní, důchodci atd.).¹⁰

3. 1 Funkce odborů

Hlavní funkci a primární činností odborových organizací je především vyjednávat se zaměstnavateli

dohody o platu a pracovních podmínkách a diskutovat o zásadních změnách na pracovišti (např. rozsáhlé propouštění). Odbory dále projednávají obavy a pochybnosti svých členů a členek o fungování společnosti, doprovází je na disciplinární a stížnostní jednání a poskytují jim právní i finanční poradenství. Často také poskytují pracujícím vzdělávání a určité spotřebitelské výhody, například zlevněné pojistění.¹¹ Odbory byly také v průběhu let průkopníky v zavádění řady doplňkových výhod, jako jsou placená či nemocenská dovolená, důchody, senior-ské zaopatření, učňovské a školicí programy či postupy pro každodenní řešení konfliktů.¹² Odbory jsou často financovány z příspěvků svých členů.

Obrázek 1: Míra angažovanosti v odborech ve světě

4 Současné problémy a výzvy odborů

Vzhledem k výzvám a nejistotám v dnešní době je jistota odborů pro pracující velmi důležitá.¹³ Uvědomění si, že základních jistot v zaměstnání lze dosáhnout kolektivním jednáním, vede mnoho pracovníků ke snaze se sdružovat v odborech, aby tak ochránili sebe a své rodiny.¹⁴ Tyto snahy jsou nicméně často potlačovány ze strany zaměstnavatelů pomocí praktik souhrnně

nazývaných jako union busting.¹⁵ Pod zástěrkou ekonomických problémů společností je v současnosti také v některých z nich propouštěno množství zaměstnanců, kteří jsou v odborech aktivní.¹⁶ Ti ale toto ekonomické vysvětlení často považují pouze za zastírací důvod svého propouštění – ten opravdový přisuzují právě svému angažmá v odborových organizacích.¹⁷

5 Union busting

Union busting je souhrnné označení praktik užívaných k potírání zakládání a činnosti odborových organizací. Jedná se o celosvětově rozšířenou praktiku, která závažně zasahuje do práv pracujících. Právo vyjednávat se zaměstnavateli ohledně pracovních podmínek představuje základní prvek svobody sdružování a odbory by měly mít právo prostřednictvím kolektivního vyjednávání nebo jiných zákonných prostředků usilovat o zlepšení životních a pracovních podmínek těch, které zastupují.¹⁸

„Jen v USA zaměstnavatelé utrácejí za tyto konzultanty ročně asi 340 milionů dolarů.“

Společnosti si na union busting často najímají vlastní či externí specializované pracovníky, jako jsou personalisté, psychologové či právníci.¹⁹ Jen v USA zaměstnavatelé utrácejí za tyto konzultanty ročně asi 340 milionů dolarů.²⁰ Union busting lze ze své podstaty považovat za nelegální v případech, kdy jeho praktiky odporují zákonům jednotlivých států. Lze ho tak dělit na *legální a nelegální*, a to podle legálnosti prostředků užívaných k docílení daného záměru.

5.1 Legální UB a jeho praktiky

Legální union busting je souhrnné označení legálních praktik provozovaných s cílem znesnadnit pracujícím vytváření a činnost odborových organizací. Za legální praktiky můžeme považovat ty, které nejsou v rozporu s pracovněprávními normami daného státu. Často se jedná například o distribuci protiodborových tiskovin na pracovišti nebo o přednášky na téma nevýhodnosti kolektivního vyjednávání a sdružování se.²¹ Častá je také infiltrace pracovníků agentur do odborových skupin, kteří se snaží jejich činnost narušovat, zpomalit či úplně zastavit.²² Proti této formě union bustingu je velmi složité se bránit – protizákonné činnosti totiž vesměs nelze zaměstnavateli prokázat. Výjimkou jsou snad jen snahy o porušení práva se svobodně sdružovat s cílem ochrany

svých hospodářských a sociálních zájmů, což ale rovněž zpravidla dokázat nelze.²³ Nátlak často probíhá i pomocí různých hesel snažících se pracující znejistit či přímo odradit od jejich angažmá v odborových organizacích.²⁴

5.2 Nelegální UB a jeho praktiky

Nelegální union busting za sebou skrývá praktiky snažící se o omezování odborů, které jsou v rozporu se zákoníky práce jednotlivých zemí. Jde o závažná porušování práv pracujících, kteří jsou za zakládání odborových organizací a účast v nich ze svých pozic propouštěni či jsou za účelem rozbítí těchto struktur nedobrovlně přesouváni na jiná pracoviště.²⁵ V některých státech jsou odboroví aktivisté i fyzicky napadáni či dokonce likvidováni.²⁶

5.3 Žluté odbory

Tzv. žluté odbory (yellow unions) jsou odborové organizace vytvořené či kontrolované společností nebo vládou, mezi jejímiž zaměstnanci působí.²⁷ Ta jejich prostřednictvím prosazuje své vlastní zájmy namísto zájmů zaměstnanců²⁸ a zároveň zabírá vzniku skutečného odborového zastoupení svých zaměstnanců.²⁹ Pojem i samotný koncept vznikly v roce 1902 ve Francii. Symbolická žlutá barva byla zvolena záměrně jako opak k červené barvě, jež byla spojována se socialismem. Žluté odbory odmítaly třídní boj, upřednostňovaly spolupráci kapitálu a práce a byly proti stávkám.³⁰ Společnosti v současnosti využívají tyto „falešné odbory“ k převzetí kontroly nad podnikovými radami i jako prostředek k eliminaci odporu pracujících a k dosažení vlastních cílů v kolektivním jednání.³¹ ILO tuto praktiku zakazuje (Konvence ILO č. 98, článek 2³²), v EU jsou navíc zakázány i pomocí směrnice 2002/14/ES³³ (ČL. 4). I přesto se však tato praktika v současnosti uplatňuje v narůstajícím měřítku. V mnoha případech je dodržování i vymáhání zmiňovaných práv velmi laxní a problematika uniká pozornosti vlád i nadnárodních a lidskoprávních organizací.³⁴ Oslabení demokratických institucí a právních jistot v mnoha zemích dnešního světa taktéž znamená, že pracovníci často nemají svá práva zaručená.³⁵

„V některých státech jsou odboroví aktivisté i fyzicky napadáni, či dokonce likvidováni.“

6 Boj proti union bustingu

Ochrana a prosazování zaměstnaneckých práv je nejednoduchou a mnohdy i nejednoznačnou disciplínou. Nejlepší obranou proti slibům a propagandě zaměstnavatelů je osvěta pracujících a znalost jejich vlastních práv.⁴¹ Členové a příznivci odborů musí být ostražití ohledně dokumentování nezákonných či hraničních činností, které se snaží rozbit jít fungování odborů.⁴² Proti union bustingu se dá bojovat i legislativně, a to pomocí zákonů v jednotlivých zemích, které by posilovaly či ochraňovaly práva pracujících na kolektivní vyjednávání. Prosazování práv pracujících občanů je častou prioritou vlád, neboť poskytuje lidem kvalitnější zázemí vedoucí k jejich spokojenosti. Některé vlády ale naopak union busting podporují či ho samy provozují. Pomáhá jim totiž v cílech jejich represivních politik, např. k odstraňování opozičníků z pracovních pozic.⁴³ Zdanění služeb union bustingových poradců také do státního rozpočtu přináší nemalé prostředky.

7 Role mezinárodního společenství v problematice práv pracujících

Obhajoba práv pracujících, mezi které právo sdružovat se v odborech patří, je jednou z priorit činnosti ILO.⁴⁴ Standardy ILO ve spojení s prací Výboru pro svobodu sdružování a dalších kontrolních mechanismů

5. 4 UB jako oblast podnikání

Moderní praxe protiodborových konzultantů se začala psát již od 40. let 20. století, nicméně k jejímu největšímu rozmachu došlo v reakci na zesílení odporu zaměstnavatelů vůči odborům během 90. let.³⁶ Firmy, jež tyto služby poskytují, operují po celém světě a jejich roční tržby se pohybují v řádech miliard amerických dolarů (jen v USA ročně utrží v součtu až 1 000 000 000 USD).³⁷ Korporace si tyto pracovníky najímají buďto za účelem školení manažerů v oblasti předcházení dominanci odborů na pracovišti,³⁸ identifikace příznivců odborů a boje proti nim³⁹ či pořádání přednášek s cílem tláčit na pracovníky, aby pro odbory nehlásovali či se do nich nezapojovali.⁴⁰

„Pracovní právo je v jednotlivých státech velmi rozdílné a explicitní právo zaměstnanců na zakládání odborů v nich často není obsaženo.“

Pracovní právo je v jednotlivých státech velmi rozdílné a explicitní právo zaměstnanců na zakládání odborů v nich často není obsaženo. ILO vydalo řadu rezolucí ošetřující zaměstnanecká práva i boj proti union bustingu. Obsah těch nejrelevantnějších naleznete v podkapitole 7.2.

dláždí cestu k vyřešení těchto potíží a zajištění toho, aby toto základní lidské právo bylo respektováno na celém světě.⁴⁵

7. 1 Role ILO

Cílem ILO je prosazovat sociální a ekonomickou spravedlnost stanovením mezinárodních pracovních standardů. ILO požaduje, aby vlády, zaměstnavatelé a pracovníci společně stanovili pracovní normy, vypracovali vhodná opatření a navrhli adekvátní programy.⁴⁶ Podporuje a spolupracuje tedy nejen přímo s jednotlivými odborovými organizacemi a s organizacemi je sdružujícími či jinak s nimi spolupracujícími, ale rovněž i se samotnými vládami.⁴⁷

Svoboda sdružování a kolektivní vyjednávání patří mezi základní principy ILO. Brzy po přijetí Úmluv o svobodě sdružování a kolektivním vyjednávání ILO dospěla k závěru, že k zajištění souladu s příslušnými úmluvami v zemích, které je neratifikovaly, je zapotřebí kontrolní postup. V důsledku toho ILO v roce 1951 zřídila Výbor pro svobodu sdružování (CFA). CFA prověřuje stížnosti na porušování svobody sdružování bez ohledu na to, zda dotyčná země ratifikovala příslušné úmluvy či nikoliv.⁴⁸ ILO taktéž dohlíží na dodržování norem stanovených úmluvami ratifikovanými jednotlivými státy. Pravidelně zkoumá i uplatňování norem v členských státech a poukazuje na oblasti, ve kterých by mohly být uplatňovány lépe. V případě neuplatňování těchto norem se ILO snaží asistovat a pomoc prostřednictvím sociálního dialogu či technické pomoci.⁴⁹ Taktéž vydává konvence, jejichž obsah některé státy ratifikují a přejímají do svých legislativ.⁵⁰

Práci ILO v oblasti svobody sdružování a kolektivního vyjednávání koordinují a zajišťují dvě oddělení: pobočka pro základní principy a práva při práci (FUNDAMENTALS), která prosazuje svobodu sdružování prostřednictvím rozvojové spolupráce, a oddělení mezinárodních pracovních norem (NORMES), které poskytuje podporu dozorčím orgánům ILO a expertizu. S centrálovou ILO v neposlední řadě spolupracují také Úřad pro zaměstnavatelské aktivity (ACT/EMP) a Úřad pro aktivity pracujících (ACTRAV).⁵¹

Svoboda sdružování je taktéž ústředním bodem Agendy udržitelného rozvoje do roku 2030, která usiluje o „realizaci lidských práv všech“.⁵²

7. 2 Vybrané relevantní úmluvy ILO

ILO vydalo řadu úmluv zabývajících se právy pracujících i problematikou union bustingu. Tyto úmluvy jsou členskými státy většinou ratifikovány⁵³ a zmiňovány v legislativě⁵⁴ níže o nich naleznete další informace.

7.2.1. Úmluva o svobodě sdružování a ochraně práva organizovat se – 1948 (č. 87)

Základní úmluva vymezující právo pracovníků zakládat a vstupovat do odborových organizací podle vlastního výběru bez předchozího povolení. Organizace zaměstnanců a zaměstnavatelů se dle úmluvy organizují svobodně a není možné jejich činnost pozastavit či je rozpustit správním orgánem. Odborové organizace také mají právo zakládat a volně vstupovat do federací a konfederací, které se poté mohou volně přidružit k mezinárodním organizacím pracujících či zaměstnavatelů.⁵⁵

7.2.2. Úmluva o právu organizovat se a o kolektivním vyjednávání – 1949 (č. 98)

Konvence zaručující pracujícím přiměřenou ochranu proti union bustingu a dalším aktivitám protiodborové diskriminace. Organizacím zaměstnanců i zaměstnavatelů je zaručena přiměřená ochrana proti jakémukoli vzájemnému zasahování, zejména proti vzniku tzv. žlutých odborů a proti podpoře zaměstnaneckých organizací finančními či jinými prostředky zaměstnavatele s cílem získat nad těmito organizacemi kontrolu. Úmluva rovněž zakotvuje právo na kolektivní vyjednávání.⁵⁶

7.2.3. Úmluva zástupců zaměstnanců – 1971 (č. 135)

Zástupci zaměstnanců v podniku používají účinné ochrany proti jakémukoli jednání ze strany zaměstnavatele, které je poškozuje. Patří sem například propouštění na základě jejich postavení nebo činnosti jakožto zástupců zaměstnanců či kvůli členství v odborech nebo účasti na akcích odborů, pokud jednají v souladu se stávajícími zákony. Zástupcům zaměstnanců musí být poskytnuto vhodné zázemí k jejich činnosti, které jim umožní rychle a efektivně vykonávat své funkce.⁵⁷

8 Organizace a kooperace odborů

Odborové organizace se často sdružují do větších organizací, v nichž získávají možnost spolupracovat a koordinovat svůj postup v ochraně práv pracujících (tedy i proti union bustingu). Toto sdružování často probíhá na státní úrovni, a dává tak za vznik národním strukturám odborových organizací, velmi časté jsou ale i mezinárodní odborové svazy. Tyto organizace pomoci svého vlivu, kontaktů i dostatku odborníků ulehčují svým členům vymáhání jejich práv a také jim pomáhají v ochraně před union bustingem.⁵⁸ Dále jsou prostředníky mezi ILO a jednotlivými odbory, fungují jako pozorovatelé – dodávají OSN informace o regionálních specifických.

8. 1 ACTRAV

Bureau for Workers' Activities (ACTRAV) zajišťuje spolupráci a propojení mezi ILO a organizacemi

„Bureau for Workers' Activities (ACTRAV) zajišťuje spolupráci a propojení mezi ILO a organizacemi sdružujícími pracující. Jejím hlavním úkolem je udržovat tento kontakt a pomocí něj přenášet hlavní téma organizací a pracujících do po-

9 Přístupy jednotlivých států a specifika jejich legislativ

Zákony chránící práva pracujících se v různých právních systémech velmi liší. V některých státech platí legislativa, která výslovně podporuje právo pracujících na sdružování se za účelem ochrany svých ekonomických zájmů⁶² či union busting výslovně zakazuje.⁶³ Některé státy naopak svou legislativu v tomto ohledu uvolňují – někdy prosazují jednostranně vymahatelný systém odměňování a ukončení pracovního poměru v závislosti na výkonu.⁶⁴ V reakci na tyto změny zákonů probíhají demonstrace, na nichž jsou zadržovány desítky odborových předáků.

sdružujícími pracující. Jejím hlavním úkolem je udržovat tento kontakt a pomocí něj přenášet hlavní téma organizací a pracujících do politiky ILO.⁵⁹

ACTRAV taktéž sdružuje tým odborníků na problematiku odborových organizací, kteří svými znalostmi pokrývají odlišnosti mnohých světových regionů. Děje se tomu z ženevského ústředí úřadu, ale také z regionálních a subregionálních kanceláří v terénu, kde jsou odborníci v kontaktu přímo s dělnickými složkami a úzce spolupracují se strukturami ILO po celém světě na prosazování sociální spravedlnosti a férové práce.⁶⁰

8. 2 ITUC

Mezinárodní konfederace odborových svazů (ITUC) je nezávislá organizace sídlící v Bruselu, která se prezentuje jako globální hlas světového pracujícího lidu. Úzce spolupracuje s ILO i dalšími specializovanými agenturami OSN. Primárním cílem ITUC je prosazovat práva a zájmy pracujících prostřednictvím mezinárodní spolupráce mezi odbory či pomocí globálních kampaní.⁶¹

Někde probíhá i „politicky“ union busting, kdy v rámci zneužití výjimečného stavu policie zatýká a zadržuje tisíce pracovníků a odborářů.⁶⁵ Některé další státy sice ratifikovaly konvenci ILO číslo 87 (Úmluva o svobodě sdružování a ochraně práva organizovat se, 1948), nicméně právo organizovat se není ve veřejném sektoru uznáváno a odbory a další sdružení pracujících jsou konfrontovány s neustálým protiodborovým chováním vlád. Odboráři mohou být po mnoho let obtěžováni, vydíráni a zatýkáni v důsledku legitimních odborových aktivit.⁶⁶ V některých státech je také legální fungování tzv. žlutých odborů.⁶⁷

10 Možná řešení problematiky a iniciativy proti union bustingu

Mezinárodní společenství se ochranou pracujících i situací odborových organizací intenzivně zabývá. Úmluvy vydané ILO již praktiky union bustingu odsuzují či delegalizují. Jednou z možných cest boje proti UB je v tomto snažení pokračovat či ho ještě zintenzivnit. V úvahu přichází také regulace společností poskytujících union bustingové služby, některé státy obdobnou činnost samy vyvíjí.⁶⁸ Pro důslednější dodržování práv pracujících by všechny státy mohly do své legislativy zapracovat explicitní právo zaměstnanců na zakládání odborů a činnost v nich.

OSN má mimo to na výběr několik způsobů podpory potírání union bustingu. Jedním z nich je například snaha o co největší edukaci pracujících, kteří by tak mohli snáze odhalit nekalé praktiky svých zaměstnavatelů. Byli by vůči těmto praktikám ostražitější a zvýšila by se i efektivita jejich kolektivního vyjednávání.

Důležité je také prosazování a dohlížení na dodržování agendy, kterou jednotlivé státy ratifikovaly, neboť v mnoha případech nejsou jejich vlastní zákony dodržovány. Na místě je také podpora nadnárodních odborových struktur.

Delegáti a delegátky se mohou například snažit o definování union bustingu a vytyčení jeho legálnosti z pohledu OSN či o důslednější potírání tzv. žlutých odborů. Množství takovéto legislativy již existuje, problém je s její vymahatelností kvůli nezájmu či nedůslednosti jednotlivých států. Hodně států také cíleně zaměstnanecká práva potírá a za svým postupem skrývá politické zájmy (potlačování opozice apod.).⁶⁹ Lze tedy předpokládat, že na míře prohlubování ochrany práv zaměstnanců a potírání aktivit union bustingu nebude mezi státy naprostá shoda a delegáti ILO budou nuteni najít cestu ke kompromisu.

11 Shrnutí

Fungování odborů i téma union bustingu je problematika dotýkající se všech světových regionů. Jde o velmi složitý a komplexní fenomén, hlavně kvůli rozdílným stanoviskům jednotlivých států i odlišným přístupům vlád, kontroverzní se také může jevit otázka regulací v soukromém sektoru. Před delegáty tedy stojí velmi zajímavá výzva.

Jako delegátky a delegáti máte prostor přinést zcela nový pohled na téma union bustingu a pomoci se

systematizací boje proti němu. Zástupci a zástupkyně zemí zasedajících v ILO by měli ve své rezoluci vyjádřit celkové stanovisko k dalšímu postupu v ochraně zaměstnaneckých práv a formulovat obecně platná řešení problematiky, případně také vyzvat příslušné aktéry k provedení navrhovaných postupů. Výsledná rezoluce by měla vycházet z maximálního konsenzu zúčastněných zemí, taktéž by měla přihlédnout k praktickým dopadům navrhovaných řešení.

Otázky pro jednání

- Do jaké míry by měly vlády zasahovat do soukromého sektoru, kontrolovat a podporovat odborové organizace v něm působící?
- Jak váš stát podporuje vymahatelnost mezinárodních smluv týkajících se práv pracujících?
- Jakou roli v tomto problému by mělo hrát ILO? Je podpora pracujících vaší země z jeho strany dostačující?
- Jaká je situace odborů ve vašem státě? Jaká jsou jejich lokální specifika a jak by jim mohlo ILO pomoci?
- Měla by se ve vašem státě zprísnit legislativa týkající se ochrany pracujících a podpory odborových organizací? Máte popřípadě nějaký specifický přístup, který by mohl zlepšit situaci i v dalších státech?
- Fungují u vás společnosti poskytující UB služby? Jak se k nim váš stát staví?
- Jak váš stát spolupracuje s odbory sdružujícími se na nadnárodní úrovni?
- Podporuje váš stát cílení na edukaci pracujících v oblasti znalosti svých práv a činnosti odborových organizací?
- Jaké mezinárodní úmluvy o ochraně pracujících váš stát ratifikoval?

Doporučené zdroje

1. Rozsáhlá publikace o union bustingu:
https://www.epi.org/publication/fear-at-work-how-employers-scare-workers-out-of-unionizing/#_note67
2. Zajímavé video, které zábavnou formou vysvětluje principy UB:
<https://www.youtube.com/watch?v=e-rvGV9j5hQ>
3. Interaktivní shrnutí union bustingu:
<https://unionbustingplaybook.com/#fitness-test>
4. ILO Centenary Declaration for the Future of Work:
https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---relconf/documents/meetingdocument/wcms_711674.pdf
5. Cíle ILO Agendy 2030:
<https://www.ilo.org/global/topics/sdg-2030/targets/lang--en/index.html>
6. Zákon USA o ochraně pracujících NLRA:
<https://www.nlrb.gov/guidance/key-reference-materials/national-labor-relations-act>
7. ILO konvence 87:
https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_ILO_CODE:C087
8. ILO konvence 98:
https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_ILO_CODE:C098

9.ILO konvence 135:

https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:o::NO::P12100_INSTRUMENT_ID:312280

https://www.huffpost.com/entry/union-busting-tactics_n_886203

10. 2020 ITUC GLOBAL RIGHTS INDEX:

https://www.ituc-csi.org/IMG/pdf/ituc_globalrightsindex_2020_en.pdf

11. Pro inspiraci k sepsání stanovisek soupis rozhodnutí Výboru pro svobodu sdružování:

https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:70002:o::NO::P70002_HIER_ELEMENT_ID,P70002_HIER_LEVEL:3946840,1

12. V roce 2019 vydalo ILO u příležitosti stého výročí dokument ILO Centenary Declaration for the Future of Work. Ten vychází z čtyřleté práce projektu Future of the work a jeho cílem je zkoumat a vytvářet plány vedoucí ke zlepšení pracovních a kariérních příležitostí pro současné i budoucí pracovní sily:

<https://www.ilo.org/global/topics/future-of-work/lang--en/index.htm>

¹ Work and workplace poll. In: *Gallup News* [online]. Washington, D.C.: Gallup, 2022 [cit. 2022-12-03]. Dostupné z: <https://news.gallup.com/poll/1720/work-work-place.aspx>

² TOPER, Ezgi. Why are US companies threatened by labour unions?. In: *TRT World* [online]. 14.4.2022 [cit. 2022-12-06]. Dostupné z: <https://www.trtworld.com/magazine/why-are-us-companies-threatened-by-labour-unions-56380>

³ International Labour Standards on Freedom of association. In: *ILO* [online]. 2022 [cit. 2022-12-06]. Dostupné z: <https://www.ilo.org/global/standards/subjects-covered-by-international-labour-standards/freedom-of-association/lang--en/index.htm>

⁴ Workers around the world face serious threats for democratically organizing -- an internationally recognized freedom. International Labor Rights Forum. In: *Labor rights* [online]. 2022 [cit. 2022-12-06]. Dostupné z: <https://laborrights.org/issues/right-organize-bargain>

⁵ International Labour Standards on Freedom of association. In: *ILO* [online]. 2022 [cit. 2022-12-06]. Dostupné z: <https://www.ilo.org/global/standards/subjects-covered-by-international-labour-standards/freedom-of-association/lang--en/index.htm>

⁶ Labor Unions. International Labor Rights Forum. In: *Inc.* [online]. 2022 [cit. 2022-12-06]. Dostupné z: <https://www.inc.com/encyclopedia/labor-unions.html>

⁷ Tamtéž.

⁸ Statistics on union membership. In: *Ilostat* [online]. 2022 [cit. 2022-12-06]. Dostupné z: <https://ilo-stat.ilo.org/topics/union-membership/>

⁹ Tamtéž.

¹⁰ Tamtéž.

¹¹ Introduction to trade unions. In: *nidirect government services* [online]. 2022 [cit. 2022-12-06]. Dostupné z: <https://www.nidirect.gov.uk/articles/introduction-trade-unions>

¹² Collective bargaining. In: *Britannica* [online]. 2022 [cit. 2022-12-06]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/industrial-relations/Collective-bargaining>

¹³ LAFER, Gordon a Lola LOUSTAUNAU. Fear at work. In: *Economic Policy Institute* [online]. 23. 7. 2020 [cit. 2022-12-06]. Dostupné z: https://www.epi.org/publication/fear-at-work-how-employers-scare-workers-out-of-unionizing/#_note67

¹⁴ Tamtéž.

¹⁵ Tamtéž.

¹⁶ Union busting and unfair dismissals: Garment workers during COVID-19. In: Business & Human Rights Resource Centre [online]. 23. 7. 2020 [cit. 2022-12-06]. Dostupné z: <https://www.business-humanrights.org/en/from-us/briefings/union-busting-and-unfair-dismissals-garment-workers-during-covid-19/>

¹⁷ Tamtéž.

¹⁸ Compilation of decisions of the Committee on Freedom of Association: Collective bargaining. In: *TRT World* [online]. 2022 [cit. 2022-12-06]. Dostupné z: https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEX-PUB:70002:0::NO::P70002_HIER_ELEMENT_ID,P70002_HIER_LEVEL:3947747,1

¹⁹ LAFER, Gordon a Lola LOUSTAUNAU. Fear at work. In: *TRT World* [online]. 23. 7. 2020 [cit. 2022-12-06]. Dostupné z: https://www.epi.org/publication/fear-at-work-how-employers-scare-workers-out-of-unionizing/#_note67

²⁰ Tamtéž.

²¹ MCROBERT, Megan. Union-busting: what to expect and how to respond. In: *TRT World* [online]. 2021 [cit. 2022-12-06]. Dostupné z: <https://guide.unitworkers.com/union-busting-tactics-tricks/>

²² Tamtéž.

²³ Tamtéž.

²⁴ Tamtéž.

²⁵ Global Rights Index 2022. In: *Global rights index* [online]. 2022 [cit. 2022-12-06]. Dostupné z: <https://www.globalrightsindex.org/en/2022/violations>

²⁶ Tamtéž.

²⁷ Cambodia - Yellow unions (2012). In: *Informe sobre las violaciones des los Derechos Sindicales* [online]. 2012 [cit. 2022-12-06]. Dostupné z: <https://survey.ituc-csi.org/Yellow-unions,15157.html?lang=en>

²⁸ Company union. In: *Eurofound* [online]. 31. 7. 2019 [cit. 2022-12-06]. Dostupné z: <https://www.eurofound.europa.eu/observatories/eurwork/industrial-relations-dictionary/company-union>

²⁹ Cambodia - Yellow unions (2012). In: *Informe sobre las violaciones des los Derechos Sindicales* [online]. 2012 [cit. 2022-12-06]. Dostupné z: <https://survey.ituc-csi.org/Yellow-unions,15157.html?lang=en>

³⁰ MOSSE, George L. *The French Right and the Working Classes: Les Jaunes*. In: *JSTOR* [online]. 1972 [cit. 2022-12-06]. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/259911>

³¹ Company union. In: *Eurofound* [online]. 31. 7. 2019 [cit. 2022-12-06]. Dostupné z: <https://www.eurofound.europa.eu/observatories/eurwork/industrial-relations-dictionary/company-union>

³² Co98 - Right to Organise and Collective Bargaining Convention, 1949 (No. 98). Journal of Contemporary History. In: ILO [online]. 1951 [cit. 2022-12-06]. Dostupné z: https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEX-PUB:12100:0::NO::P12100_ILO_CODE:Co98

³³ Document 32002L0014. In: EUR-Lex [online]. 1951 [cit. 2022-12-06]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32002L0014>

³⁴ HEPPEL, Bob. RIGHTS AT WORK. In: ILO [online]. 2002 [cit. 2022-12-06]. Dostupné z: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---inst/documents/publication/wcms_079203.pdf

³⁵ BURROW, Sharan. Top 10 worst countries for workers' rights. In: Ethical Trading Initiative [online]. 15. 7. 2017 [cit. 2022-12-06]. Dostupné z: <https://www.ethicaltrade.org/blog/top-10-worst-countries-workers-rights>

³⁶ LOGAN, John. THE FINE ART OF UNION BUSTING. In: Proquest [online]. 2004 [cit. 2022-12-06]. Dostupné z: <https://www.proquest.com/openview/8d51198ff1d4f5b23ed82e2c8b723838/1?pq-origsite=gscholar&cbl=33161>

³⁷ Tamtéž.

³⁸ FANG, Lee. THE EVOLUTION OF UNION-BUSTING. In: The Intercept [online]. 7. 6. 2022 [cit. 2022-12-06]. Dostupné z: <https://theintercept.com/2022/06/07/union-busting-tactics-diversity/>

³⁹ UEHLEIN, Joseph B. a Richard W. HURD. Patterned Responses to Organizing: Case Studies of the Union-Busting Convention. In: eCommons [online]. [cit. 2022-12-06]. Dostupné z: https://ecommons.cornell.edu/bitstream/handle/1813/75943/Hurd47_Patterned_Responses.pdf?sequence=1&isAllowed=y

⁴⁰ FANG, Lee. THE EVOLUTION OF UNION-BUSTING. In: The Intercept [online]. 7. 6. 2022 [cit. 2022-12-06]. Dostupné z: <https://theintercept.com/2022/06/07/union-busting-tactics-diversity/>

⁴¹ Bust the "Union-Buster". In: United Mine Workers Of America [online]. [cit. 2022-12-06]. Dostupné z: <https://umwa.org/join/union-busting/>

⁴² GREEN, Ken. How Organizers Can Combat Employer Union-Busting Activities During the Union Drive. In: Uniontrack [online]. 21. 2. 2022 [cit. 2022-12-06]. Dostupné z: <https://uniontrack.com/blog/union-busting-during-union-drive>

⁴³ Trade union rights. In: *Public services international* [online]. 2022 [cit. 2022-12-06]. Dostupné z: <https://www.world-psi.org/en/trade-union-rights>

⁴⁴ Health and safety at work: A trade union priority. In: ILO [online]. 2001 [cit. 2022-12-06]. Dostupné z: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_dialogue/---actrav/documents/publication/wcms_111465.pdf

⁴⁵ International Labour Standards on Freedom of association. In: ILO [online]. 2002 [cit. 2022-12-06]. Dostupné z: <https://www.ilo.org/global/standards/subjects-covered-by-international-labour-standards/freedom-of-association/lang--en/index.htm>

⁴⁶ How the ILO works. In: ILO [online]. 2002 [cit. 2022-12-06]. Dostupné z: <https://www.ilo.org/global/about-the-ilo/how-the-ilo-works/lang--en/index.htm>

⁴⁷ Tamtéž.

⁴⁸ Freedom of Association and Collective Bargaining. In: ILO [online]. 2002 [cit. 2022-12-06]. Dostupné z: <https://www.ilo.org/global/topics/dw4sd/themes/freedom-of-association/lang--en/index.htm>

⁴⁹ How the ILO works. In: ILO [online]. 2002 [cit. 2022-12-06]. Dostupné z: <https://www.ilo.org/global/about-the-ilo/how-the-ilo-works/lang--en/index.htm>

⁵⁰ Trade union rights. In: *Public services international* [online]. 2022 [cit. 2022-12-06]. Dostupné z: <https://www.world-psi.org/en/trade-union-rights>

⁵¹ Freedom of Association and Collective Bargaining. In: ILO [online]. 2002 [cit. 2022-12-06]. Dostupné z: <https://www.ilo.org/global/topics/dw4sd/themes/freedom-of-association/lang--en/index.htm>

⁵² Tamtéž.

⁵³ Co87 - Freedom of Association and Protection of the Right to Organise Convention, 1948 (No. 87). In: ILO [online]. 1948 [cit. 2022-12-06]. Dostupné z: https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEX-PUB:12100:0::NO::P12100_ILO_CODE:Co87

⁵⁴ Trade union rights. In: *Public services international* [online]. 2022 [cit. 2022-12-06]. Dostupné z: <https://www.world-psi.org/en/trade-union-rights>

⁵⁵ International Labour Standards on Freedom of association. In: ILO [online]. 2022 [cit. 2022-12-06]. Dostupné z: <https://www.ilo.org/global/standards/subjects-covered-by-international-labour-standards/freedom-of-association/lang--en/index.htm>

⁵⁶ Tamtéž.

⁵⁷ Tamtéž.

⁵⁸ např. vymezení IndustriALL proti unionbustingu v Samsungu:

Samsung Electronics: Respect Human and Fundamental Trade Union Rights!. In: Industrial union [online]. [cit. 2022-12-06]. Dostupné z: https://www.industrialunion.org/sites/default/files/uploads/documents/Korea/samsung_resolution.pdf

⁵⁹ LISTINA ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD. In: POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY [online]. 2022 [cit. 2022-12-06]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>

⁶⁰ Tamtéž.

⁶¹ The International Trade Union Confederation (ITUC) is the global voice of the world's working people. In: INTERNATIONAL TRADE UNION CONFEDERATION [online]. 2022 [cit. 2022-12-06]. Dostupné z: <https://www.ituc-csi.org/about-us?lang=en>

⁶² Tamtéž.

⁶³ Trade union rights. In: Public services international [online]. 2022 [cit. 2022-12-06]. Dostupné z: <https://www.world-psi.org/en/trade-union-rights>

⁶⁴ Tamtéž.

⁶⁵ Tamtéž.

⁶⁶ Tamtéž.

⁶⁷ LYNCH, Esther. Time to put an end to union-busting. In: Social Europe [online]. 25. 1. 2021 [cit. 2022-12-06]. Dostupné z: <https://socialeurope.eu/time-to-put-an-end-to-union-busting>

⁶⁸ Trade union rights. In: Public services international [online]. 2022 [cit. 2022-12-06]. Dostupné z: <https://www.world-psi.org/en/trade-union-rights>

⁶⁹ Tamtéž.

Zdroje Obrázků

Obr. č. 1:

Statistics on union membership. In: *Ilostat* [online]. 2022 [cit. 2022-12-06]. Dostupné z: <https://ilostat.ilo.org/topics/union-membership/>

Pražský studentský summit

Pražský studentský summit je unikátní vzdělávací projekt existující od roku 1995. Každoročně vzdělává přes 300 studentů středních i vysokých škol o současných globálních témaitech, a to především prostřednictvím simulace jednání čtyř klíčových mezinárodních organizací – OSN, NATO, EU a G20.

Asociace pro mezinárodní otázky

AMO je nevládní nezisková organizace založená v roce 1997 za účelem výzkumu a vzdělávání v oblasti mezinárodních vztahů. Tento přední český zahraničně politický think-tank není spjat s žádnou politickou stranou ani ideologií. Svou činností podporuje aktivní přístup k zahraniční politice, poskytuje nestrannou analýzu mezinárodního dění a otevírá prostor k fundované diskusi.

Martin Čermák

Autor je spolupracovníkem Asociace pro mezinárodní otázky a členem přípravného týmu Pražského studentského sumitu.

Autor: Martin Čermák

Imprimatur: Filip Slaný, Tereza Jedličková

Jazyková úprava: Barbora Trčková, Vendula Voláková, Sára Abboudová

Faktická korektura: Štěpán Komárek, Matěj Hulička

Analytik: Kryštof Kruliš

Sazba: Tereza Hrachovcová

Grafická úprava: Jaroslav Kopřiva

**Vydala Asociace pro mezinárodní otázky (AMO) pro
potřeby XXVIII. ročníku Pražského studentského sumitu.**

© AMO 2022

Asociace pro mezinárodní otázky (AMO)

Žitná 27, 110 00 Praha 1

Tel.: +420 224 813 460

e-mail: summit@amo.cz

IČ: 65 99 95 33

www.amo.cz

www.studentsummit.cz